

הצעות לתיקונים בתקנון האגודה לזכויות האזרח בישראל (ע"ר)
מוגש לאסיפה הכללית ע"י הנהלת האגודה

הסמכות לתקן את תקנון האגודה נתונה בידי האסיפה הכללית. הנהלת האגודה מציעה לאסיפה הכללית לבצע מספר שינויים בתקנון, כמפורט להלן. לנוחות החברים, ניתן לעיין בתקנון האגודה בנוסחו דהיום באתר האינטרנט של האגודה בקישורית <http://www.acri.org.il/story.aspx?id=1515>.

תיקון ראשון – דרך בחירת חברים להנהלה

רקע

במשך שנים רבות נערכו הבחירות להנהלת האגודה בכל שנה. תקופת הכהונה של חברים היתה לשנתיים, כך שבכל שנה היו מתחלפים כמחצית ממספר החברים. בשנת 2003 תוקן התקנון, ונקבע בו כי הבחירות יערכו רק אחת לשנתיים. הסיבה לשינוי התקנון היתה רצון לחסוך במשאבים הרבים הכרוכים בבחירות כל שנה, וכן למנוע מצב שבו מחצית מהרכב ההנהלה מתחלף כל שנה.

אלא, שבעקבות השינוי כל הנהלת האגודה מתחלפת (או עשויה להתחלף, תלוי בשאלה האם חברים ותיקים מתמודדים ונבחרים) בכל בחירות. זהו מצב שאינו בריא לארגון בסדר גודל כשלנו, הזקוק לרציפות ויציבות בהרכב ההנהלה. מאז 2003 נערכים בכל שנה דיונים כיצד לפתור בעיה זו. בשנה שעברה נמנענו מתיקון התקנון, כיון שהיה מדובר בשנת בחירות, ונמצא שיש קושי לשנות תקנון ולהחילו באופן מיידי על בחירות הנעשות במקביל. השנה לפיכך היא שנה אופטימלית לביצוע התיקונים.

האתגר הוא כמובן איך ליצור יציבות שכזו, בלי לפגוע בעקרון הדמוקרטי של בחירות להנהלה ע"י חברי האגודה. על אף הדבקות שלנו בעקרון זה, שראוי שנתגאה בו (רבים מן הארגונים העמיתים שלנו אינם מתנהלים בדרך זו), אין להתעלם מן הקשיים הניהוליים/פרקטיים שהוא מציב בפנינו, ויש למצוא פתרונות שיצמצמו אותם, בלי לפגוע בעצם העקרון.

ההצעות בעניין דרך בחירת חברי הנהלה

1. כהונת חבר הנהלה תהיה לארבע שנים (במקום שנתיים כיום).
2. נקבע תקרת כהונה – מי שכיהן שמונה שנים ברציפות בהנהלה לא יכול להגיש מועמדותו פעם נוספת. אין בהוראה זו כדי למנוע מחבר להגיש מועמדות להנהלה בחלוף שנתיים למן המועד בו הסתיימה בפעם האחרונה חברותו בהנהלת האגודה.
3. כהוראת מעבר, תוארך לארבע שנים כהונתם של מי שנבחרו לראשונה להנהלת האגודה בשנת 2007.
4. הבחירות ימשיכו להתנהל כל שנתיים, כקבוע בתקנון הנוכחי.

הסבר

הכוונה היא לנסות להגיע למצב שבו כמחצית מחברי ההנהלה בלבד יעמדו לבחירה כל שנתיים, וכמחצית ימשיכו לכהן. תשומת לבכם מופנית לעוד שתי הוראות חשובות הקבועות בתקנון: האחת מאפשרת לחברי ההנהלה (ברוב מיוחס) לצרף מספר מסוים של חברים לא נבחרים, שיכהנו שנתיים ימים. השנייה הוראה, לפיה מספר חברי ההנהלה הנבחרים בכל בחירות אינו קבוע, אלא נקבע ע"י ההנהלה לפני כל בחירות (בכפוף למינימום 9, מקסימום 13, חברים נבחרים). באמצעות ההוראות הקיימות, ביחד עם השינויים המבוקשים, ניתן לשפר את יציבות הרכב ההנהלה, מבלי לפגוע בעקרון הבסיסי, לפיו האגודה היא ארגון חברים, שהם אלה הבוחרים את הנהלת הארגון.

נוסח התיקון המוצע:

בסעיף 9 א. (2) לתקון במקום "תקופת כהונה בת שנתיים" יאמר "תקופת כהונה בת ארבע שנים".

בסעיף 9 א. (3) א. סיפא אחרי הוראת השעה יאמר: "כהונתו של מי שנבחר לראשונה להנהלה בשנת 2007 תהיה בת ארבע שנים".

אחרי סעיף 9 א. (3) ד. יבוא:

ה. חבר הנהלה, שכיהן במשך 8 שנים רצופות, לא יוכל להציג את מועמדו להנהלה בבחירות, שתתקיימנה בתום שמונה השנים.

תיקון שני – הקביעה בתקנון האגודה בדבר מקום מושב "מרכז האגודה"

מוצע למחוק מתקנון האגודה את סעיף 1(ג), הקובע כי מקום מושב מרכז האגודה יהיה בירושלים.

קיומו של סעיף קשיח בתקנון האגודה בעניין מקום מושב מרכז האגודה (בירושלים) הוא יוצא דופן, בהיות עניין מסוג זה, על פי רוב, בגדר סמכויותיה השוטפות של ההנהלה, או מי שהוסמך לכך על ידה. נגזר מהסעיף שבמקרה שיוצע כי "מרכז האגודה" לא ישכון בירושלים הרי שיידרש כינוס, ייתכן מיוחד, של האסיפה הכללית ודיון בה לשם תיקון התקנון ביחס לכך. מוצע לפיכך למחוק את הסעיף, ובכך למסור את הסמכות לקבלת החלטות בעניין זה להנהלת האגודה.

ברקע לשאיפה להסמיך את הנהלת האגודה לקבוע את פריסתו הגיאוגרפית של הארגון, ובכלל זה מיקומו של מרכז האגודה, נמצאת המגמה הגוברת של שחיקת המרכז בירושלים והיווצרותם בפועל של שני מרכזים – האחד בירושלים והשני בתל-אביב. במסגרת הדיון על תכנית העבודה לשנת 2009 צפויות להיבחן גם המשמעויות הארגוניות של סוגיה זו ויתכן כי תוצע להנהלת האגודה תוכנית עדכנית בעניין מקומות מושבה של האגודה.

תיקון שלישי – דיונים והחלטות הנהלה גם שלא בדרך של ישיבה

מוצע לתקן את הסעיפים, העוסקים בדרך קבלת החלטות הנהלה. כיום קבוע בסעיף 9 (5) לתקנון כך:

ד. ההנהלה תתכנס לפי הצורך, אך לא פחות מאשר אחת לחדשיים.
ה. מניין חוקי להחלטות הנהלה יהיה בנוכחות אישית של רוב חבריה הנבחרים והמצורפים.
ו. החלטות מתקבלנה ברוב קולות חברי ההנהלה המשתתפים בהצבעה, זולת אם נקבע אחרת בתקנון. היו הקולות שקולים, תכריע דעתו של יו"ר ההנהלה.

כדי לעגן בתקנון במפורש את הפרקטיקה הקיימת כיום, לפיה במקרה הצורך מתנהלים דיוני הנהלה במייל, והחלטות במקרה כזה מתקבלות בדרך של הצבעה במייל או טלפונית, מוצע לסמן את פסקה ז כפסקה ט ולהוסיף את הפסקה הבאה:

ז. במידת הצורך תקיים ההנהלה דיון באמצעות הדואר האלקטרוני. החלטה של ההנהלה בעקבות דיון בדואר האלקטרוני תתקיים באמצעות הצבעה בטלפון או בדואר האלקטרוני, כשהמועד האחרון להצבעה ייקבע על ידי יו"ר ההנהלה או יו"ר הישיבה. המניין החוקי להצבעה יהיה בהשתתפות רוב חברי ההנהלה הנבחרים והמצורפים.

תיקון רביעי – גיל הסף לחברות באגודה

מוצע לתקן בתקנון האגודה את סעיף 4(א), הקובע כי גיל הסף לחברות באגודה הוא 18, ולעדכנו כך שגיל הסף יהיה 17. בהלימה עם תיקון זה מוצע לתקן את סעיף 4(ב) כך שהכשירות להיות שוחר צעיר של האגודה תהיה למי שטרם מלאו לו 17.

הסבר

חוק העמותות תוקן בשנת 2005 (תיקון מס' 5 – כשירות) ומאז "כל אדם שמלאו לו שבע עשרה שנים וכל תאגיד כשיר להיות חבר עמותה". בהתאמה, מוצע לעדכן את תקנון האגודה כך שיאפשר גם לשכבת הגיל החדשה שהמחוקק פתח בפניה את הדלת לפעילות אזרחית במסגרת של חברות בעמותה לממש אפשרות זו במסגרת האגודה. זאת, לאור החשיבות היתרה שהאגודה מייחסת להשתלבותם של קהלים חדשים ומגוונים בפעילויותיה ובמוסדותיה.

תיקון חמישי – רישום החברים באגודה

מוצע לתקן את סעיפים 4(א) ו-4(ד) בתקנון האגודה ולהתאימם לדרישות סעיף 18 של חוק העמותות: "עמותה חייבת לנהל פנקס חברים ולרשום בו כל חבר, מענן, מספר זהותו, תאריך תחילת חברותו ותאריך פקיעתה".

- הניסוח הקיים של סעיף 4(א) בתקנון הוא: "כל אדם מגיל 18 ומעלה, המזדהה עם מטרות האגודה, כשיר להיות חבר באגודה אם הגיש על כך בקשה בכתב להנהלת האגודה ובה פרטים על עיסוקו ומענו, והוא משלם דמי חבר, כפי שייקבעו מפעם לפעם על ידי הנהלת האגודה". הניסוח החדש המוצע לסעיף זה (בשילוב התיקון הרביעי שהוצע לעיל) הוא: "כל אדם מגיל 17 ומעלה, המזדהה עם מטרות האגודה, כשיר להיות חבר באגודה אם הגיש על כך בקשה בכתב לאגודה ובה פרטים על שמו, מענו, מספר זהותו, והוא משלם דמי חבר, כפי שייקבעו מפעם לפעם על ידי הנהלת האגודה."
- הניסוח הקיים של סעיף 4(ד) בתקנון הוא: "האגודה תנהל רישום בו יירשמו שמות חברי האגודה, עיסוקים ומענם ורשימת החברים העמיתים. כן ירשמו מועדי תשלום דמי חבר וסכום התשלום". הניסוח החדש המוצע לסעיף זה הוא: "האגודה תנהל רישום כחוק של חברה, ובכלל זה החברים העמיתים. כן ירשמו מועד תחילת החברות, מועד פקיעתה וסכום התשלום."

תיקון שישי – ביטול סעיף 15(ג) בענין פרוצדורה מיוחדת לאסיפה כללית לתיקון תקנון

סעיף 15(ג) לתקנון קובע הסדר ספציפי בדבר הצבעה בכתב של כל חברי האגודה במקום כינוס אסיפה כללית מיוחדת במקרה של צורך בתיקון התקנון. הסעיף היה נחוץ בעבר, כשחוק העמותות קבע כי לתיקון תקנון נדרש רוב של חברי האגודה, להבדיל מרוב הזכאים להצביע באסיפה כללית. במצב החוקי הקיים אין בו עוד צורך, ומוצע לבטלו.

תיקון שביעי – הבהרת סעיף 8(א) בנוגע לסמכויות הבחירה של האסיפה הכללית

הניסוח הקיים של סעיף 8(א) בתקנון (בנוגע לסמכויות האסיפה הכללית של האגודה) הוא: "לבחור את חברי ההנהלה ברשימה המרכזית, בכפוף לנאמר בסעיף 9א(3), וכן לבחור את מבקר האגודה". הניסוח החדש המוצע לסעיף זה הוא: "להשתתף בבחירת חברי ההנהלה בהתאם לסעיף 9א(3)א(1), וכן לבחור את ועדת הביקורת".

הסבר

התיקון מוחק מהסעיף את המילים "ברשימה המרכזית" אשר איבדו ממשמעותן לאחר תיקון התקנון בעבר והסרת נושא בחירת נציגי הסניפים ממנו. כמו כן, מובהרת סמכות האסיפה **להשתתף** בבחירות להנהלה **ביחד עם** הבחירות בדואר ומעודכן תת-הסעיף הרלבנטי המתייחס לכך, בשים לב לתיקון התשיעי לתקנון המוצע להלן. עוד, מוחלפות המילים "מבקר האגודה" ב-"ועדת הביקורת" (על כך, עוד בתיקון השמיני להלן).

תיקון שמיני – שימוש אחיד במונח "ועדת הביקורת" בתקנון

סעיף 12 בתקנון מפרט את אופן היבחרותה של "ועדת הביקורת" של האגודה. גם חוק העמותות (סעיף 19) מונה את "ועדת הביקורת" בין מוסדותיה של עמותה. יחד עם זאת, בתקנון האגודה יש

התייחסות במספר מקומות ל"מבקר האגודה". מוצע ליצור אחידות ניסוח ולהחליף בסעיפים 5(ד), 8(א), 8(ב), 9(ד) את המילים "מבקר האגודה" במילים "ועדת הביקורת".

תיקון תשיעי – קיום בחירות אישיות להנהלה ותנאי סף להבחירות

סעיף 9(א)3(א) לתקנון קובע בין היתר, כי בחירות "אישיות וחשאיות" להנהלה תתקיימנה אם "עלה מספר המועמדים על מספר חברי ההנהלה שיש לבחור באותה שנה". לשם הסדרת שקיפות מנגנון הבחירות להנהלה ואחידותו מוצע לתקן את הסעיף כך שיקבע, כי זו תהיה מתכונת הבחירות באופן **קבוע**, ללא תלות במספר המועמדים.

כמו כן, על מנת לשנות את המצב, בו ייתכן שייבחר להנהלה מועמד שאינו זוכה לתמיכה אך הוא נבחר אך ורק כתוצאה ממיעוט המועמדים במועד הבחירות, מוצע לקבוע תנאי סף כך שמועמד יבחר להנהלה רק אם לפחות 15% מהקולות הכשרים של המצביעים בבחירות תמכו בבחירתו להנהלה.

הניסוח הקיים המלא של סעיף 9(א)3(א) הוא:

"הבחירות תתקיימנה פעם בשנתיים באסיפה הכללית השנתית ובאמצעות משלוח טופס הצבעה בדואר ע"י חברי האגודה. עלה מספר המועמדים על מספר חברי ההנהלה שיש לבחור באותה שנה, תהיינה הבחירות אישיות וחשאיות. כל חבר בעל זכות הצבעה יהיה זכאי להצביע עבור מועמדים במספר שלא יעלה על 80% ממספר חברי ההנהלה שיש לבחורם בעיגול כלפי מטה."

הניסוח העדכני המוצע לסעיף 9(א)3(א) הוא (בפיצול לסעיפי משנה חדשים):

"(1) הבחירות תתקיימנה פעם בשנתיים באסיפה הכללית השנתית ובאמצעות משלוח טופס הצבעה בדואר ע"י חברי האגודה. הבחירות תהיינה אישיות וחשאיות.

(2) כל חבר בעל זכות הצבעה יהיה זכאי להצביע עבור מועמדים במספר שלא יעלה על 80% ממספר חברי ההנהלה שיש לבחורם בעיגול כלפי מטה. על אף האמור לעיל, לא תחול מגבלה זו אם פחת מספר המועמדים ממספר חברי ההנהלה שיש לבחור באותה שנה.

(3) מועמד יבחר להנהלה רק אם לפחות 15% מהקולות הכשרים של המצביעים בבחירות הצביעו עבורו."

תיקון עשירי – שינוי הגוף המוסמך להדיח חבר הנהלה שנעדר

9. ז. (ולאחר התיקון השלישי זהו סעיף ט) קובע מנגנון להדחת חבר הנהלה שנעדר משלוש ישיבות רצופות לאחר שניתנה לו ההזדמנות להסביר את העדרותו. לפי הסעיף הנהלה יכולה להחליט על כך. יחד עם זאת חוק העמותות קובע, שהאסיפה הכללית היא הגוף המוסמך להפסיק כהונתו של חבר הנהלה. לפיכך הנוסח המוצע של הסעיף הוא:

ט. האסיפה הכללית רשאית להפסיק חברותו של חבר הנהלה, שנעדר מישיבותיה יותר משלוש פעמים רצופות, אם ההנהלה המליצה על כך בפני האסיפה הכללית ולאחר שניתנה לאותו חבר הזדמנות להשמיע את עמדתו בעניין זה. הנושא יידון באסיפה הכללית הקרובה, שתתכנס לאחר המלצת ההנהלה, או באסיפה כללית שלא מן המניין שתכנס לשם כך.